

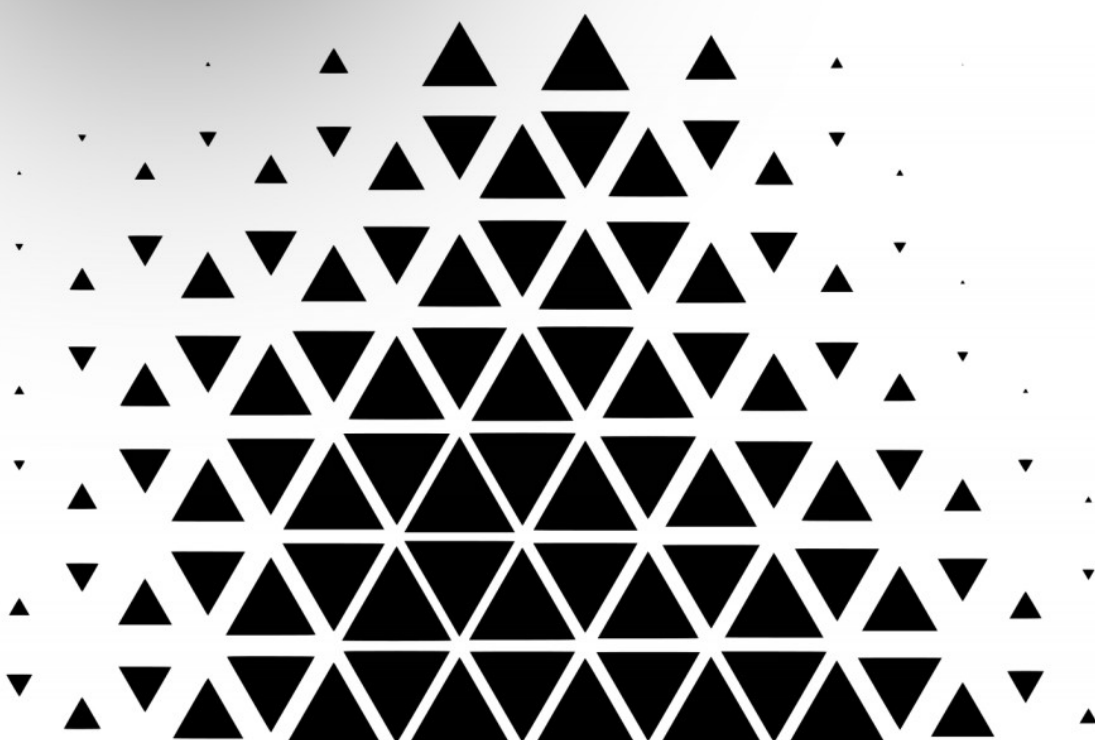
PRZEMOC WOBEC DZIECI

PORADNIK PRAWNY

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
1. Jak rozpoznać dziecko, które jest krzywdzone?.....	5
2. Przemoc fizyczna.....	5
3. Zaniedbywanie.....	9
4. Przemoc emocjonalna.....	11
5. Przemoc seksualna.....	13
6. Jeśli podejrzewasz, że dziecku dzieje się krzywda.....	17

WSTĘP

Szanowni Państwo,

przemoc wobec dzieci (kary cielesne, zadawanie cierpień psychicznych, molestowanie seksualne i inne formy poniżania) może zdarzyć się w każdym środowisku, gdyż nie jest powiązana ze statusem społecznym, czy materialnym rodziny.

Dziecko, które doświadcza krzywdy zwykle wysyła do otoczenia pewne sygnały, a jego zachowanie na różne sposoby wskazuje, że dzieje się coś złego. Dlatego niezwykle ważna jest czujność osób dorosłych znajdujących się w pobliżu.

W przygotowanym dla Państwa poradniku pragniemy wyjaśnić, z jakimi rodzajami przemocy stosowanej wobec dzieci można mieć do czynienia, jak im przeciwdziałać oraz w jaki sposób na nie reagować. Aktualizacje poradnika będą dostępne na stronie internetowej www.dogma.org.pl

Prawnicy i doradcy Stowarzyszenia "DOGMA"

Potrzebujesz pomocy prawnej?
Skontaktuj się z nami – tel. 79 88 69 599

**Umów się na bezpłatną poradę z doradcą Stowarzyszenia "DOGMA"
i dowiedz się jak w pełni korzystać ze swoich praw!**

Porady prawne świadczone są również telefonicznie.
Wykaz punktów z numerami do zapisów można znaleźć na stronie:
www.dogma.org.pl

Zapraszamy również na wirtualne spotkania z prawnikami,
doradcami obywatelskimi i mediatorami w ramach cyklu wywiadów:
„Spotkanie z prawnikiem”. Zachęcamy do śledzenia naszego profilu
na Facebooku oraz kanału YouTube.

1. JAK ROZPOZNAĆ DZIECKO, KTÓRE JEST KRZYWDZONE?

Przemoc wobec dzieci to stosowanie kar cielesnych, zadawanie cierpień psychicznych i inne formy poniżania dziecka. Sprawcami przemocy wobec dzieci często są bliskie mu osoby, także rodzice. Przemoc wobec dzieci nie jest powiązana ze statusem społecznym, czy materialnym rodziny, może zdarzyć się w każdym środowisku. Człowiek traktowany źle jako dziecko nawiązuje więzi z ludźmi, którzy go źle traktują, wierząc, że to bliskość. Poniżej dowiesz się, jak rozpoznać przejawy przemocy, jakie są jej rodzaje, jak im przeciwdziałać i jak reagować.

Krzywdzone dziecko nie poskarży się na swojego oprawcę. Każda przemoc wobec dziecka zostawia ślady w psychice, które mogą się manifestować kłopotami wychowawczymi, agresją, samookaleczaniem się, depresją, skłonnościami do zachowań ryzykownych, lękiem, wycofaniem, bojaźliwością czy objawami somatycznymi (ból głowy, brzucha, duszności itp.). Jeśli dziecko w wieku szkolnym wagaruje, nie uczy się, to często w ten sposób woła o pomoc, o zwrócenie na siebie uwagi. Każda forma przemocy bardzo szybko prowadzi do osłabienia poczucia własnej wartości. Dziecko bardzo szybko zaczyna uważać, że zasługuje na złe traktowanie.

Umiejętność rozpoznawania symptomów przemocy wobec dzieci jest konieczna, by móc ochronić dzieci przed krzywdzeniem i zaniedbywaniem. Występowanie pojedynczego objawu nie jest dowodem na to, że dziecko doświadcza krzywdzenia. Jeśli jednak symptom powtarza się, bądź kilka objawów występuje jednocześnie, możliwe jest, że mamy do czynienia z przemocą wobec dzieci. Podejrzanie, że dziecko doświadcza przemocy jest szczególnie uzasadnione, gdy z objawami u dziecka współwystępują określone zachowania rodziców lub opiekunów.

2. PRZEMOC FIZYCZNA

PRZEMOC FIZYCZNA
to celowe uszkodzenie ciała,
zadawanie bólu lub groźba, uszkodzenia ciała.
Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki,
rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne

Na co zwrócić uwagę?

DZIECKO

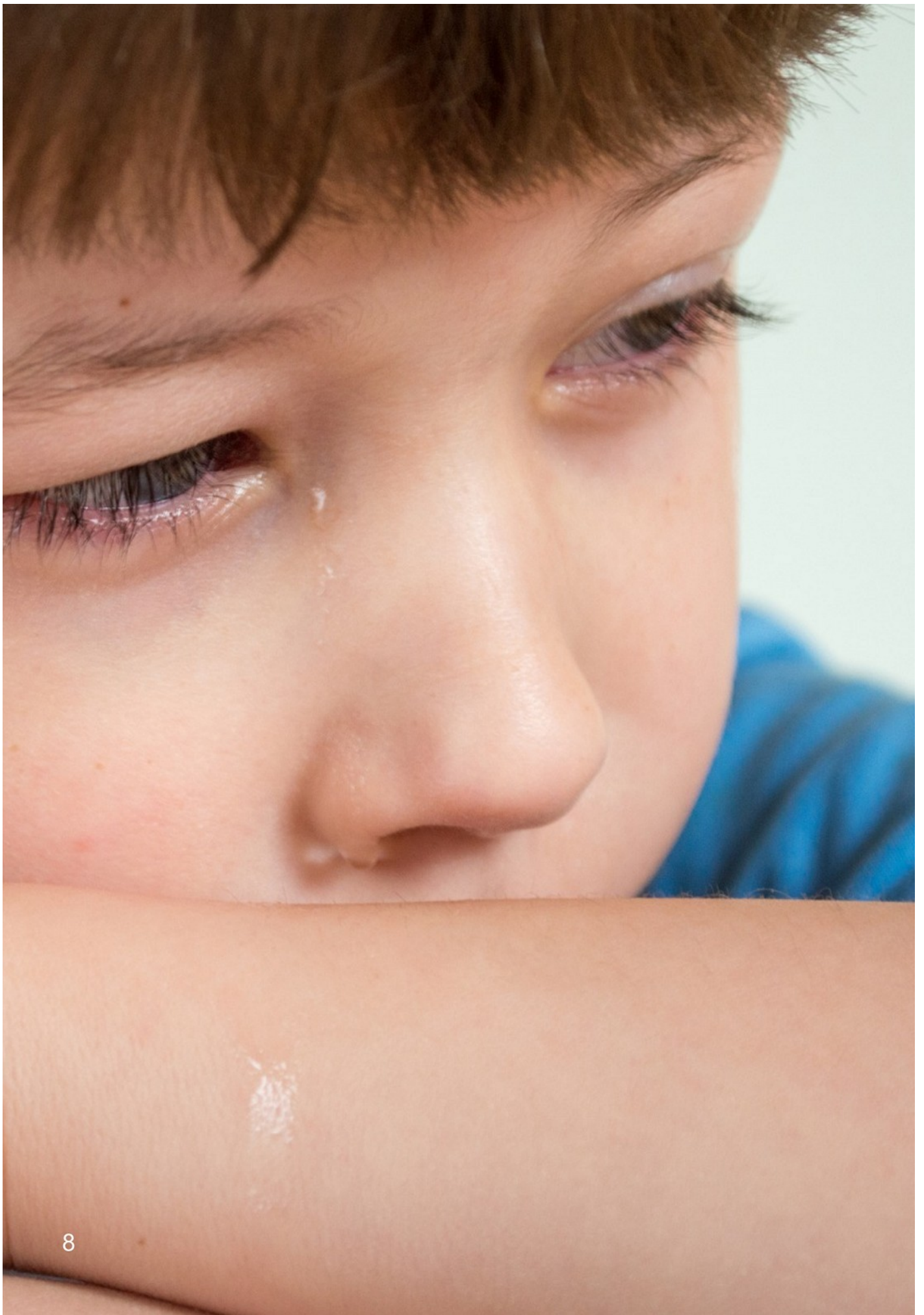
- ma widoczne obrażenia ciała (poparzenia, ugryzienia, siniaki, złamania kości), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić
- boi się rodzica lub opiekuna
- wzdryga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła
- podawane przez nie wyjaśnienia dotyczące ran i siniaków wydają się nieprawdopodobne

RODZIC/OPIEKUN

- podaje sprzeczne lub nieprzekonujące wyjaśnienia obrażeń dziecka, bądź w ogóle odmawia wyjaśnień
- mówi o dziecku w negatywny sposób, na przykład używając określeń takich jak: „idiota”, „głupi”, „gówniarz”, „kretyn”
- poddaje dziecko surowej fizycznej dyscyplinie

Piętnastoletnia Agata siedziała sama w ostatniej ławce pod oknem. Głośno manifestowała, że nie zależy jej na żadnym sąsiedzie. Ręce dziewczyny były pokryte bliznami po nacięciach. Często wydawała się nieobecna na lekcjach, pogrążona we własnych myślach. Właściwie nie sprawiała kłopotu swoją osobą. Robiła wrażenie wycofanej, cichej, nieważnej dla żadnej z koleżanek. Kiedy trafiła na blisko miesiąc do szpitala, nikt w klasie nie przejął się jej nieobecnością.

Dziewczyna prezentowała objawy typowe dla dziecka krzywdzonego fizycznie, emocjonalnie oraz długotrwale zaniedbywanego. Chroniąc się przed przemocą, przybrała maskę „osoby niewidzialnej”, bo tylko niewidzialna mogła czuć się bezpieczna. Kontakt z innymi jest ryzykowny, zagrażający. W jej przekonaniu inni ludzie krzywdzą, sprawiają ból. Swoje lęki i napięcia rozładowywała za pomocą samouszkodzeń. Była bardzo samotna, przepełniona bólem psychicznym. Ból fizyczny, który sobie zadawała, był łatwiejszy do przyjęcia niż ból psychiczny.

Wskutek doświadczania przemocy dzieci bite i wykorzystywane seksualnie często są przekonane o swojej winie i karzą swoje ciało, gdyż czują się odpowiedzialne za agresję sprawcy. Agata miała również kłopoty z koncentracją uwagi i stąd jej psychiczna nieobecność na lekcji. Możliwe, że cierpiała na nagłe wtargnięcia – natrętne obrazy przeżywanej opresji.

3. ZANIEDBYWANIE

ZANIEDBYWANIE
to niezaspokajanie podstawowych
potrzeb materialnych i emocjonalnych dziecka
przez rodzica lub opiekuna, nie zapewnianie mu
odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki
medycznej, bezpieczeństwa

Na co zwrócić uwagę?

DZIECKO

- często jest nieobecne w szkole lub przedszkolu
- kradnie jedzenie bądź pieniądze kolegom, żebrze
- nie otrzymuje potrzebnej mu opieki medycznej, szczepień, okularów
- jest często brudne, nieprzyjemnie pachnie
- często jest ubrane nieodpowiednio do pogody
- nadużywa alkoholu lub narkotyków
- popełnia czyny niezgodnie z prawem, np. akty wandalizmu czy kradzieże

RODZIC/OPIEKUN

- nie interesuje się losem dziecka
- jest apatyczny lub pogrążony w depresji
- nadużywa alkoholu lub narkotyków

4. PRZEMOC EMOCJONALNA

PRZEMOC EMOCJONALNA
to powtarzające się poniżanie,
upokarzanie i ośmieszanie dziecka,
brak odpowiedniego wsparcia, uwagi i miłości.
Wymagania i oczekiwania wobec dziecka,
którym nie jest ono w stanie sprostać

Na co zwrócić uwagę?

DZIECKO

- zachowuje się w sposób nieadekwatny do wieku (w sposób zbyt dorosły bądź zbyt infantylny)
- wykazuje zaburzenia jedzenia (niedojada, nadmiernie się objada, wymiotuje)
- jest opóźnione w rozwoju fizycznym bądź emocjonalnym
- moczy się bądź zanieczyszcza kałem
- samookalecza się
- ma problemy ze snem, nocne koszmary, boi się chodzić spać

RODZIC/OPIEKUN

- ciągle obwinia, poniża i strofuje dziecko
- nie interesuje się problemami dziecka
- faworyzuje jedno z rodzeństwa
- w oczekiwaniach i wymaganiach wobec dziecka nie bierze pod uwagę jego możliwości

Dwunastoletni Olaf ma w szkole fatalną opinię. Agresywny, zaczepny, skonfliktowany z większością rówieśników, potrafi wyjść w połowie lekcji, trzaskając drzwiami, a nawet wulgarnie odzywać się do nauczycieli.

Olaf również prezentuje objawy dziecka bitego, zaniedbanego, odrzuconego. Chłopiec, przeciwnie niż Agata, przyjął obronnie postawę agresora. Zachowuje się tak, jakby chciał powiedzieć: „Nie dam się skrzywdzić, uprzedzę wasze złe zamiary, zaatakuję pierwszy”. Agresor jest bezpieczny, gdyż to on dyktuje warunki.

U dziecka wychowanego w atmosferze przemocy szacunek miesza się z terrorem. Takie dziecko ma zwiększoną czujność na zagrożenie, a lęk redukuje za pomocą agresji, ataku na potencjalnego wroga. Charakteryzuje się też nieufnością i trudnością w regulacji emocji.

Dzieci krzywdzone na ogół mają niskie poczucie własnej wartości, są przepełnione poczuciem winy, gniewu, złości i lęku. Starając się ukryć swoją sytuację, częściej kłamią, że nic złego w ich życiu się nie dzieje, niż obwiniają najbliższych. Sądzą, że nie zasługują na pomoc, nie wierzą w możliwość zmiany swojej sytuacji. Rozczarowane dorosłymi i przekonane o ich złych intencjach propozycję pomocy kwitują bolesnym: „Nie potrzebuję”.

5. PRZEMOC SEKSUALNA

PRZEMOC SEKSUALNA
to angażowanie dziecka w aktywność seksualną przez osobę dorosłą.
Wykorzystywanie seksualne dzieci odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie dziecka, współżycie z dzieckiem) oraz do zachowań bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie dziecku materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm).
Przemoc ta może być jednorazowym incydentem lub powtarzać się przez dłuższy czas.

Na co zwrócić uwagę?

DZIECKO

- przejawia dziwne bądź niezwykle dla swojego wieku zachowania seksualne (np. jest nadmiernie rozbudzone, dużo mówi o seksie)
- jest wycofane, depresyjne, infantylnie się zachowuje, ma trudności w relacjach z rówieśnikami

- odmawia przebijania się w towarzystwie innych (np. przed zajęciami sportowymi)
- pogorszyło się w nauce
- ma trudności z chodzeniem lub siadaniem; doświadcza bólu intymnych części ciała
- ucieka z domu
- chwali się nagłym przyływem gotówki lub prezentów

RODZIC/OPIEKUN

- przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym z dzieckiem (np. podczas zabawy)
- nadużywa alkoholu lub narkotyków
- nie utrzymuje relacji z osobami spoza rodziny
- przejawia nadopiekuńczość w stosunku do dziecka, ogranicza jego kontakty z rówieśnikami

Wymienione zachowania rodzica lub opiekuna wzbudzają podejrzenia wykorzystania seksualnego, jeśli pojawiają się razem z symptomami występującymi u dziecka

Wszystkie rodzaje krzywdzenia mogą być niszczące dla dziecka. Zdarza się, że emocjonalne konsekwencje przemocy są dla dziecka trudniejsze i bardziej bolesne niż fizyczne.

Należy pamiętać, że w sytuacjach krzywdzenia o charakterze seksualnym dzieci mają duże trudności z ujawnieniem tego faktu. Związane jest to z lękiem, wstydem, koniecznością przekroczenia tabu społecznego. Mimo to dzieci podejmują próby ujawnienia faktu molestowania. Często robią to nie wprost, wycofują się, sprawdzają reakcję otoczenia, poszukują osoby zaufanej, która skupi na nich uwagę i przyjmie tę informację.

Wiele dzieci powierza swoją tajemnicę pielęgniarce szkolnej czy szpitalnej. Gabinet lub sala chorych wydaje się dzieciom miejscem innym, bezpieczniejszym, niż korytarz szkolny, czy pokój pedagoga. Dzieci zadają pielęgniarkom pytania o ciążę, o możliwość zarażenia się chorobą weneryczną poprzez kąpiel w wannie, czasem mówią o czymś, co rzekomo dotyczy koleżanki, postaci z telewizji, a czasem pytają np.: „Co by pani zrobiła, gdyby dowiedziała się, że pani córka jest wykorzystywana?”. Zazwyczaj po zadaniu takich pytań dziecko unika kontaktu, zaprzecza, że to go intrygowało albo mówi, że coś mu się śniło, czy wydawało. Taka jest dynamika ujawnień: krok do przodu, dwa do tyłu.

6. JEŚLI PODEJRZEWASZ, ŻE DZIECKU DZIEJE SIĘ KRZYWDA...

Jeśli dziecko wybrało Ciebie na osobę, której chce powierzyć swój dramat, nie zlekceważ go, bo być może więcej nie otworzy się przed nikim

Czasem trudno zdecydować się, co zrobić. Możesz nie mieć pewności, czy dziecko jest ofiarą krzywdzenia. Niepokojący wygląd i zachowanie dziecka mogą przecież nie mieć związku z krzywdzeniem - dzieci są posiniaczone, bo często się przewracają, małe dzieci często płaczą. Czasami po prostu nie chcesz wchodzić w konflikt z sąsiadami lub uważasz, że swoją interwencją dodatkowo pogorszysz sytuację dziecka. Martwisz się, że w skutek Twoich działań rodzina rozpadnie się, a dziecko trafi do domu dziecka... **W takiej sytuacji wiele osób dochodzi do wniosku, że najlepiej będzie nie wtrącać się.**

Pamiętaj jednak, że być może jesteś jedyną osobą, która widzi, że dziecko potrzebuje pomocy. Jeśli nie jesteś pewna/y, czy Twoje podejrzenia są słuszne, możesz zwrócić się do instytucji, które mają obowiązek sprawdzić, co dzieje się w domu dziecka i jeśli jest taka potrzeba udzielić pomocy dziecku i rodzicom. Ale żeby instytucje te mogły zacząć działać, muszą otrzymać informację, że dane dziecko lub rodzina potrzebuje wsparcia. **Dlatego Twoja reakcja jest bardzo ważna!**

Co możesz zrobić, aby pomóc dzieciom doświadczającym przemocy?

- Naucz się zwracać uwagę na objawy przemocy wobec dzieci.
- Jeśli masz wątpliwości, porozmawiaj z kimś na temat sytuacji, która budzi Twoje podejrzenia.
- Powiadom o swoich podejrzeniach przedszkole lub szkołę, do której uczęszcza dziecko - powiedz pedagogowi o swoich podejrzeniach dotyczących sytuacji dziecka.
- Możesz powiadomić ośrodek pomocy społecznej.
- Możesz także wysłać do sądu rodzinnego – nawet anonimowe pismo z opisem sytuacji.
- Ważne jest, aby podać w nim dane krzywdzonego dziecka i rodziny, tak aby sąd mógł podjąć interwencję.
- Możesz powiadomić policję lub prokuraturę.

NIE BĄDŹ OBOJĘTNY - ZADZWOŃ:

- Policja – **112**
- Komitet Ochrony Praw Dziecka - **22 626 94 19**
- Telefon dla Rodziców i Nauczycieli w sprawie Bezpieczeństwa Dzieci - **800 100 100**
- Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży - **116 111**
- Bezpłatna Niebieska Linia - Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie - **22 668-70-00**
- Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka - **800 12 12 12** (numer bezpłatny)

**Poinformuj dzieci o numerze
bezpłatnego Telefonu Zaufania
dla Dzieci i Młodzieży
116 111**

Nie istnieje jedna złota zasada, według której należy zawsze reagować na przemoc wobec dziecka. Każda sytuacja jest inna. Pamiętajmy, że jako dorośli mamy wszystkie zasoby, pozwalające przeciwstawić się przemocy: jesteśmy w stanie zauważyć przemoc, potrafimy się komunikować i zadbać o swoje bezpieczeństwo.

Od 13 lipca 2017 r. zgłaszanie poważnych przestępstw wobec dzieci, takich jak ciężki uszczerbek na zdrowiu lub wykorzystywanie seksualne jest prawnym obowiązkiem każdego obywatela. Uchylenie się od niego grozi pozbawieniem wolności do 3 lat. Dotkliwą karą mogą okazać się również wyrzuty sumienia. Z pewnością dadzą o sobie znać, jeśli będziemy na przemoc przymykać oczy.

O AUTORCE:

JUSTYNA ZAPOTOCZNY-PELAK

Doradca obywatelski i mediator od lat współpracujący ze Stowarzyszeniem Na Rzecz Poradnictwa Obywatelskiego DOGMA

**Masz pytania, wątpliwości?
Obawiasz się o swoje prawa?
Nie zwlekaj!**

Umów się na bezpłatną poradę
z doradcą Stowarzyszenia "DOGMA"
i dowiedz się, jak w pełni korzystać ze swoich praw!

Zapisy telefonicznie: **32 416 13 46**

lub przez stronę:

<https://np.ms.gov.pl/>

Infolinia Stowarzyszenia "DOGMA"

tel. 79 88 69 599

POWIAT RYBNICKI
<https://starostwo.rybnik.pl/informator/nieodplatna-pomoc-prawna/>

**Punkt Bezpłatnego
Poradnictwa Obywatelskiego**

Siedziba Izby Rzemieślniczej w Rybniku
ul. 3 Maja 18, 44-200 Rybnik
pokój nr 8 (parter)

Poniedziałek - piątek 16.00 - 20.00

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej

Zespół Szkół Specjalnych
w Czerwionce - Leszczynach
ul. Przedszkolna 1
44-238 Czerwionka - Leszczyny

Poniedziałek - piątek 13.00 - 17.00

**MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI**
darmowapomocprawna.ms.gov.pl/

2021

Zadanie publiczne współfinansowane ze środków otrzymanych z Powiatu Rybnickiego

**MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI**
www.ms.gov.pl

